

Obsah

PŘEDMLUVA

SOCIALISTICKÉ PRACOVNÍ PRÁVO — NÁSTROJ ŘÍZENÍ A ORGANIZACE SPOLEČENSKÉ PRÁCE A REGULÁTOR CHOVÁNÍ LIDÍ VE SPOLEČENSKÝCH PRACOVNÍCH VZTAZÍCH

I. PŘEDMĚT SOCIALISTICKÉHO PRACOVNÍHO PRÁVA	7
1. Obecné vymezení společenských pracovních vztahů	7
2. Podstata společenských pracovních vztahů za socialismu	9
3. Okruh společenských pracovních vztahů, které tvoří předmět úpravy pracovního práva za socialismu	18
II. ÚLOHA SOCIALISTICKÉHO PRACOVNÍHO PRÁVA	23
1. Pracovní právo — aktivní nástroj organizace, řízení a regulování společenských pracovních vztahů	23
2. Pracovní právo jako záruka práv pracovníků a prostředek dodržování pracovní kázně	27
3. Úloha pracovního práva při překonávání neantagonistických rozporů v oblasti organizace společenské práce	29
III. POSTAVENÍ PRACOVNÍHO PRÁVA V SYSTÉMU ČESKOSLOVENSKÉHO SOCIALISTICKÉHO PRÁVA	34
1. Socialistické pracovní právo jako samostatné právní odvětví	34
2. Vztah pracovního práva k některým jiným právním odvětvím	36
A. Vztah pracovního práva ke státnímu právu (zejména k Ústavě ČSSR)	37
B. Pracovní právo a zemědělskodružstevní právo	38
C. Vztah pracovního práva k hospodářskému právu a občanskému právu	39
D. Pracovní právo a správní právo	40

IV. PROBLEMATIKA JEDNOTNÉ ÚPRAVY CHOVÁNÍ LIDÍ VE SPOLEČENSKÝCH PRACOVNÍCH VZTAZÍCH ZA SOCIALISMU A JEJÍ DIFERENCIACE	41
1. Pojetí jednotné úpravy chování lidí ve společenských pracovních vztazích	41
<i>A. Základní zásady úpravy pracovních vztahů</i>	43
<i>B. Působnost (osobní rozsah) zákoníku práce</i>	46
2. Nutnost diferenciace a nezbytných odchylek v úpravě pracovních vztahů	48
<i>A. Diferenciace úpravy z důvodu rozdílných pracovních podmínek</i>	49
<i>B. Diferenciace úpravy z důvodu zvláštní povahy konané práce</i>	50
<i>C. Diferenciace úpravy z důvodu preferování výkonu některých prací</i>	51
<i>D. Nezbytné odchylky vyplývající ze zvláštní úpravy pracovních podmínek žen, mladistvých a osob se změněnou pracovní schopností</i>	52
<i>E. Nezbytné odchylky při úpravě pracovního poměru mezi občany</i>	52
V. POSTAVENÍ A ÚKOLY REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO HNUTÍ V PRACOVNÍM PRÁVU	54
1. Vymezení a postavení obecných úkolů Revolučního odborového hnutí v pracovním právu	54
<i>A. Úkoly odborů v období rozvinuté výstavby socialismu a pracovní právo</i>	55
<i>B. Postavení Revolučního odborového hnutí a jeho úkoly v pracovněprávní legislativě a při uplatňování norem pracovního práva</i>	60
2. Postavení a úkoly základních organizací ROH a jejich orgánů v pracovním právu	62
<i>A. K problematice účasti pracovníků na rozvoji, řízení a kontrole činnosti socialistické organizace</i>	62
<i>B. Základní organizace ROH a vedení socialistické organizace</i>	68
<i>C. Usnesení IV. všeodborového sjezdu o závodních výbořech základních organizací ROH</i>	71
3. Kolektivní smlouvy	78
<i>A. Úloha kolektivních smluv v podmínkách nové soustavy řízení a jejich obsah</i>	78
<i>B. Uzavírání, registrace, evidence, závaznost a plnění kolektivních smluv</i>	83

PRACOVNĚPRÁVNÍ VZTAHY

VI. POJETÍ A ÚLOHA PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ A JEJICH DRUHY	87
1. Pojetí pracovněprávních vztahů a jejich úloha	88
2. Druhy pracovněprávních vztahů	90
A. Pracovní poměr	91
B. Právní poměr na základě dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	92
C. Učební poměr	92
D. Vztahy mezi základní organizací ROH a jejím závodním výborem a mezi vedením socialistické organizace	92
E. Ostatní druhy pracovněprávních vztahů	93
VII. ÚČASTNÍCI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ	95
1. Obecně o pracovněprávní způsobilosti	95
2. Socialistické organizace jako účastníci pracovněprávních vztahů	96
3. Pracovníci	101
4. Zastoupení	104
VIII. VZNIK, ZMĚNA A ZÁNİK PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ	106
1. Pojem a druhy pracovněprávních úkonů	107
A. Dvoustranné pracovněprávní úkony	108
B. Jednostranné pracovněprávní úkony	109
2. Náležitosti pracovněprávních úkonů	110
A. Obsahové náležitosti pracovněprávních úkonů a podmínky	111
B. Udělení předepsaného souhlasu příslušného orgánu	112
C. Náležitosti vůle a jejího projevu	113
D. Formy pracovněprávních úkonů	114
IX. PRACOVNÍ POMĚR	116
1. Podstata a úloha pracovního poměru	116
2. Pracovní smlouva	123
A. Pojetí a úloha pracovní smlouvy	123
B. Obsah pracovní smlouvy a její uzavření	125
C. Vznik pracovního poměru na základě pracovní smlouvy	126
3. Změny sjednaných pracovních podmínek	128
A. Převedení na jinou práci	129

<i>B. Přeložení do jiného místa a pracovní cesta</i>	130
<i>C. Účast odborových orgánů při převedení nebo přeložení</i>	132
4. Skončení pracovního poměru	133
<i>A. Dohoda o skončení pracovního poměru</i>	134
<i>B. Skončení pracovního poměru výpovědí</i>	135
<i>C. Okamžitě zrušení pracovního poměru</i>	139
<i>D. Skončení pracovního poměru ve zkušební době</i>	140
<i>E. Skončení pracovního poměru uplynutím doby</i>	140
<i>F. Účast odborových orgánů při skončení pracovního poměru</i>	141
5. Vznik pracovního poměru na základě volby a jmenování a jeho zánik	142
6. Souběžné pracovní poměry a vedlejší činnost	144

X. DOHODY O PRACÍCH KONANÝCH MIMO PRACOVNÍ POMĚR 146

1. Úloha dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	146
2. Druhy dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	148
<i>A. Dohoda o pracovní činnosti</i>	148
<i>B. Dohoda o provedení práce</i>	149
3. Společná ustanovení pro dohody o pracovní činnosti a o provedení práce	150

XI. UČEBNÍ POMĚR 152

1. Pojetí učebního poměru	152
2. Učební smlouva, vznik učebního poměru a hlavní práva a povinnosti jeho účastníků	153
3. Změny a skončení učebního poměru	155

PRACOVNÍ KÁZEŇ, INICIATIVA PRACOVNÍKŮ A ŘÍZENÍ PRÁCE KOOPERUJÍCÍCH PRACOVNÍKŮ V JEDNOTLIVÝCH SOCIALISTICKÝCH ORGANIZACÍCH

XII. POJETÍ PRACOVNÍ KÁZNĚ A JEJÍ VÝZNAM ZA SOCIALISMU 159

1. Cíl a charakter řízení práce kooperujících pracovníků za socialismu	159
2. Pojetí pracovní kázně za socialismu	165
3. Rozsah pracovní kázně	168

A. Pracovní smlouva a učební smlouva	169
B. Ustanovení zákoníku práce o základních povinnostech pracovníků	169
C. Další ustanovení zákoníku práce, popř. jiných pracovníněprávních předpisů	170
D. Pracovní řády	170
E. Závazné pokyny vedoucích pracovníků socialistické organizace	172
XIII. VÝCHOVA K UVĚDOMĚLÉMU DODRŽOVÁNÍ PRACOVNÍ KÁZNĚ A INICIATIVA PRACOVNÍKŮ	174
1. Hodnocení pracovních výsledků	174
2. Pracovní iniciativa pracovníků a pracovní kázeň	176
 PRÁVNÍ ASPEKTY STANOVENÍ MÍRY PRÁCE A MÍRY ODMĚNY ZA PRÁCI, ZAJIŠŤOVÁNÍ PRACOVNÍCH PODMÍNEK A PÉČE O PRACOVNÍKY	
XIV. PRÁVNÍ ÚPRAVA PRACOVNÍ DOBY	185
1. Úprava pracovní doby — základní záruka míry práce pro společnost	185
2. Pojem pracovní doby a její délka	187
A. Obecná délka pracovní doby	188
B. Kratší pracovní doba	189
3. Rozvržení pracovní doby a její rozdělení do směn	189
A. Rovnoměrné rozvržení pracovní doby na jednotlivé týdny	190
B. Rozvržení pracovní doby během delších časových období	190
C. Rozdělení pracovní doby do směn	191
4. Práce přesčas	192
XV. NORMOVÁNÍ PRÁCE A NORMY SPOTŘEBY PRÁCE	196
1. Normování práce — nástroj realizace míry práce jednotlivých pracovníků	196
2. Právní aspekty normování práce a norem spotřeby práce	198
XVI. PRÁVNÍ ÚPRAVA ODMĚŇOVÁNÍ PRÁCE FORMOU MZDY	200
1. Podstata rozdělování podle práce za socialismu	200
2. Pracovní právo — nástroj mzdové politiky za socialismu	203

<i>A. Zásady mzdové politiky a její řízení</i>	203
<i>B. Prostředky na odměňování</i>	208
<i>C. Usměrnění mzdového vývoje</i>	210
<i>D. Společenská záruka mezd</i>	212
3. Právní úprava mzdových soustav	214
<i>A. Vymezení některých pojmů</i>	214
<i>B. Mzdové soustavy a tarifní soustava</i>	215
<i>C. Mzdové formy</i>	217
<i>D. Podíly na hospodářských výsledcích</i>	219
4. Mzda ve zvláštních případech	221
<i>A. Mzda při převedení na jinou práci</i>	221
<i>B. Mzda při práci přesčas</i>	222
<i>C. Mzda za svátky</i>	223
<i>D. Mzda při vadné práci (zmetcích)</i>	224
5. Poskytování mzdy a průměrný výdělek	224
<i>A. Poskytování mzdy, její splatnost, výplata a srážky ze mzdy</i>	224
<i>B. Průměrný výdělek</i>	226
6. Působnost orgánů ROH ve mzdové oblasti	227
XVII. NÁHRADA MZDY PŘI PŘEKÁŽKÁCH V PRÁCI A NÁHRADY VÝDAJŮ	229
1. Pojetí překážek v práci a náhrady mzdy při nich	229
2. Překážky v práci na straně pracovníka	230
<i>A. Překážky v práci z důvodu obecného zájmu</i>	230
<i>B. Výkon služby v ozbrojených silách</i>	231
<i>C. Školení a studium při zaměstnání</i>	232
<i>D. Důležité osobní překážky v práci</i>	233
<i>E. Společná ustanovení o překážkách v práci na straně pracovníka</i>	234
3. Překážky v práci na straně socialistické organizace	235
4. Náhrady výdajů poskytované pracovníkům v souvislosti s výkonem práce	236
<i>A. Náhrady při pracovních cestách a při vnějším řízení</i>	236
<i>B. Náhrady při přeložení a přijetí do práce</i>	238
<i>C. Náhrady při pracích vyplývajících ze zvláštní povahy konané práce</i>	240
XVIII. ÚPRAVA PRACOVNÍCH PODMÍNEK A PÉČE O PRACOVNÍKY — SOUČÁST ZVYŠOVÁNÍ HMOTNÉ A KULTURNÍ ÚROVNĚ ZA SOCIA- LISMU	241

XIX. DOBA ODPOČINKU PO VYKONANÉ PRÁCI	251
1. Přestávky v práci	251
2. Nepřetržitý odpočinek mezi dvěma směny	252
3. Dny pracovního klidu	252
4. Dovolená na zotavenou	254
A. Podmínky pro vznik nároku na dovolenou a její poskytování	254
B. Délka dovolené	256
C. Doba trvání pracovního poměru	257
D. Dodatková dovolená	258
E. Krácení dovolené	259
F. Nástup dovolené a hromadná dovolená	259
G. Vliv skončení pracovního poměru na dovolenou	261
H. Náhrada mzdy za dovolenou	261
XX. PÉČE O BEZPEČNOST A OCHRANU ZDRAVÍ PŘI PRÁCI	263
1. Význam péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci	263
2. Hlavní zásady právní úpravy bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	265
A. Jednota plnění výrobních úkolů a péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci	265
B. Hmotné pobídky ke zvyšování péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci	266
C. Účast pracovníků na zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	267
D. Dozor Revolučního odborového hnutí	267
3. Hlavní povinnosti účastníků v souvislosti s bezpečností a ochranou zdraví při práci	269
A. Povinnosti socialistických organizací	269
B. Povinnosti pracovníků	271
XXI. PÉČE O KULTURNÍ A ODBORNÝ ROZVOJ PRACOVNÍKŮ	273
1. Péče o kulturní rozvoj pracovníků	273
2. Péče o odborný rozvoj pracovníků	275
XXII. PRACOVNÍ PODMÍNKY ŽEN	277
1. Důvody zvláštní úpravy pracovních podmínek žen	277
2. Úprava pracovních podmínek týkajících se všech žen	279
A. Zákaz výkonu některých prací	279
B. Odpočinek mezi dvěma směny a noční práce	279

3. Pracovní podmínky těhotných žen a pracujících matek	280
<i>A. Zákaz výkonu některých dalších prací a převedení na jinou práci</i>	281
<i>B. Pracovní cesty, přeložení a skončení pracovního poměru</i>	281
<i>C. Úprava pracovní doby</i>	282
<i>D. Mateřská dovolená</i>	282
<i>E. Přestávky ke kojení</i>	284

XXIII. PRACOVNÍ PODMÍNKY MLADISTVÝCH 285

1. Pracovní podmínky týkající se všech mladistvých	285
<i>A. Obecné zásady a některé pojmy</i>	
<i>B. Zákaz výkonu některých prací, práce přesčas a v noci</i>	286
<i>C. Lékařské vyšetření</i>	287
2. Pracovní podmínky učňů	287

XXIV. PÉČE O OSOBY SE ZMĚNĚNOU PRACOVNÍ SCHOPNOSTÍ A JEJICH PRACOVNÍ PODMÍNKY (EXKURS) 288

1. Obecné zásady péče o občany se změněnou pracovní schopností	289
<i>A. Pracovní rehabilitace a příprava pro povolání</i>	289
<i>B. Pracovní uplatnění a hmotné zabezpečení</i>	289
2. Pracovní podmínky pracovníků se změněnou pracovní schopností	291
<i>A. Vznik a skončení pracovního poměru</i>	291
<i>B. Povinnosti socialistických organizací</i>	292

ZÁRUKY USKUTEČŇOVÁNÍ PRÁV A DODRŽOVÁNÍ POVINNOSTÍ ÚČASTNÍKŮ PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ

XXV. POJETÍ A VÝZNAM PRÁVNÍCH ZÁRUK V PRACOVNÍM PRÁVU 295

XXVI. NEPLATNOST PRACOVNĚPRÁVNÍCH ÚKONŮ 302

1. Obecně o neplatnosti pracovněprávních úkonů	302
2. Nároky z neplatného rozvázání pracovního poměru	305

XXVII. PRÁVNÍ ZÁRUKY DODRŽOVÁNÍ PRACOVNÍ KÁZNĚ 308

1. Obecně o kárné odpovědnosti v pracovním právu	308
2. Kárná opatření a jejich ukládání	311

XXVIII. ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU PŘI
PLNĚNÍ PRACOVNÍCH ÚKOLŮ NEBO V PŘÍ-
MÉ SOUVISLOSTI S NÍM 315

1. Obecně o náhradě škody v pracovním právu 315
 - A. *Předcházení škodám a komplexnost úpravy náhrady škody* 315
 - B. *Plnění pracovních úkolů a přímá souvislost s ním* 317
2. Odpovědnost pracovníka za škodu způsobenou při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním 318
 - A. *Úkoly a zásady úpravy a druhy odpovědnosti* 318
 - B. *Obecná odpovědnost pracovníků* 319
 - C. *Odpovědnost pracovníka za nesplnění povinnosti k odvrácení škody* 321
 - D. *Odpovědnost za schodek (manko) na svěřených hodnotách, které je pracovník povinen vyúčtovat* 322
 - E. *Odpovědnost za ztrátu svěřených předmětů* 326
 - F. *Odpovědnost pracovníků při výrobě zmetků* 327
 - G. *Určení náhrady škody a její uhrazení* 328
3. Odpovědnost socialistické organizace za škodu způsobenou pracovníkovi při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním 329
 - A. *Úkoly a zásady úpravy odpovědnosti socialistické organizace a její druhy* 331
 - B. *Obecná odpovědnost socialistické organizace*
 - C. *Odpovědnost socialistické organizace za škodu při pracovních úrazech a nemocech z povolání* 332
 - D. *Odpovědnost socialistické organizace za škodu ve zvláštních případech* 339

XXIX. UPLATŇOVÁNÍ NÁROKŮ Z PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ 341

1. Zajištění nároků a přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů 341
 - A. *Zajištění nároků socialistické organizace z pracovněprávních vztahů* 341
 - B. *Přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů při zániku, změně nebo zrušení socialistické organizace* 342
2. Lhůty pro uplatnění nároků a zánik nároků 343
 - A. *Lhůty pro uplatnění nároků a počítání času* 343
 - B. *Zánik nároků* 345
3. Řešení pracovních sporů v rozhodčím řízení 347
 - A. *Rozhodčí orgány a spory projednávané v rozhodčím řízení* 347

<i>B. Zásady rozhodčího řízení</i>	350
<i>C. Jednání rozhodčího orgánu a jeho výsledky</i>	352
<i>D. Námitky a návrh na postoupení sporu soudu</i>	354
<i>E. Právní moc a vykonatelnost rozhodnutí rozhodčího orgánu a změna pravomocného rozhodnutí</i>	355
Seznam použité literatury	357